

Др Радосав Јованчевић

Пољопривредна школа у Бијелом Пољу

У долини Лима пољопривреда је имала врло значајну улогу за опстанак човјека још од давнина. Она то има и данас. Колико је могла да подмири потребе човјека у условима натуралне производње, зависило је највише од образованости самога произвођача. Уколико је он био образованији, утолико је и производња била већа и квалитетнија.

Послије другог свјетског рата наступила је особито велика потреба за обновом и унапређивањем пољопривреде у нас. За то је био потребан стручни кадар, а он се могао обезбиједити само школовањем. У прво вријеме одржано је неколико курсева по рејонима. Како је Полимље сматрано најбољим рејоном за узгој континенталног воћарства, то је из ове гране одржано неколико успјешних курсева.

Курсеве су завршавали напреднији омладинци који су своје знање донекле могли да пренесу преко омладинских организација на селу на остале пољопривреднике. Они су извођени у пољопривредним институцијама а највише на воћним расадницима. Трајали су од мјесец дана до три мјесеца.

Ови и овакви течајеви нијесу били довољни за шире и боље образовање нашег заосталог пољопривредника, него се јавила потреба за специјализованим школама које би давале квалификовани кадар, специјализован за поједину грану пољопривреде и рејон који ће давати уз мање трошкове бољу и јефтинију робу.

1946, у јесен, основана је у Бијелом Пољу Нижа пољопривредна школа за воћарство, са трајањем од двије године. Школа је основана на имању бившег воћног расадника, који је имао 5 ха земљишта, малу управну зграду и шталу.

Прве године Школа није имала просторије за смјештај интерната, па је била изнајмљена једна приватна зграда у којој су смјештајне учионице и спаваће собе.

Од општих предмета предавани су у Школи: српскохрватски језик, историја, географија, математика, физика, хемија, а од специјалних: опште воћарство, опште ратарство и опште сточарство. Главни предмет био је опште воћарство и он је, са специјалним предметима, имао највише часова.

Како је у Бијелом Пољу постојала и Нижа гимназија, то су предмете општег смјера предавали (уз хонорар) наставници из Гимназије.

Школа је могла да прими само 30 ученика годишње.

У другој години предавани су од општих предмета: српскохрватски језик, математика и предвојничка обука а од специјалних предмета: специјално воћарство, сточарство и ратарство и пољопривредне машине. Сваки предмет имао је програм рада.

Општи предмети обухватали су основно знање из општег образовања, које је допуњавало прилично оскудно знање из четворогодишње основне школе (питомци су примани са 4 разр. основне школе), а специјални образовање из пољопривредне струке. У другом разреду претежно образовање било је из пољопривреде а посебно из воћарске гране. Поред наставе, извођена је и практична обука из свих предмета на одговарајућим објектима.

Руководилац курсева и Школе за све вријеме њиховог трајања био је дипл. инж. Радосав Јованчевић, који је предавао предмете из воћарства и ратарства, а остале стручне предмете: Филип Александер, дипл. ветеринар, сточарство; дипл. инж. агр. Рајко Ветковић, хемију са предвојничком обуком и Бранко Филотић, виши пољоприв. техничар, пољопривредне машине. Опште предмете предавали су хонорарно наставници Гимназије: Олга Кљујев, Голуб Мијовић, Боса Мартиновић, Јагош Раднић, др Филип Шоћ и Гертруда Ђуровић.

Школа је престала радити 1948. тако да ју је свега завршила једна генерација, а они који су завршили само први разред уписали су се идуће године у одговарајућу школу за јужно воће и виноградарство у Херцег-Новом.

Школске 1948/49. године ова школа претворена је у Средњу пољопривредну школу. За њеног директора постављен је дипл. инж. Јеврем Јововић. Установа је одмах претворена у школу општег смјера, гдје су били подједнако заступљени предмети из све три године пољопривреде: воћарства, ратарства и сточарства. У Школи су предавани предмети са програмом који је вриједио за читаву земљу.

Циљ ове школе био је да образује стручни кадар за све три гране пољопривреде како би могао успјешно радити на унапређивању пољопривреде у сељачким радним задругама, које су у оно вријеме биле многобројне али без стручног кадра.

Биологију са воћарском групом предмета све вријеме постојања Школе предавао је Радосав Јованчевић, дипл. инж., ратарску групу предмета са педологијом Душан Милошевић, дипл. инж. агр., хемију са сточарском групом предмета Сулејман Меховић, дипл. инж. агрономије, а машине са предвојничком групом дипл. инж. Рајко Ђетковић, док је математику и економску групу предмета предавао Ђуро Чокић, наставник. Српскохрватски и руски језик предавао је Боро Драгојевић, професор, а историју и географију Олга Чокић, наставница.

Школа је имала своје доста добро уређене објекте, и то у Љешници и Бабића Бријегу. Површина ових објеката износила је 50 ha, и то 20 ha на Бабића бријегу а остало у Љешници. Школа је прве године имала интернатску зграду, модеран пчелињак, живинарник и свињац и једну стару шталу (говедарник), наслијеђену од бившег воћног расадника. Сав школски намјештај преузела је од бивше Ниже пољопривредне школе.

У другој години Школа је добила нову зграду интернатског типа са учионицама, специјално за њу израђену, а у којој је данас смјештена Гимназија.

Ово је прва средња школа основана у Бијелом Пољу. Она је за кратко премијенила три директора. Први је био инж. Јеврем Јововић, други инж. Војо Ивановић и трећи инж. Томаш Марковић. Обје ове школе (Нижа и Средња) за вријеме постојања биле су буџетске установе.

Опште мишљење о овим школама јесте да су добро радиле, да су имале добар наставнички кадар и давале добре стручњаке са средњом спремом.

Школа је укинута 1952. За то су била два разлога. Први, што су грађани Бијелог Поља више вољели да имају гимназију, јер је гимназија више цијењена од стручних школа, пошто је давала људе са општим образовањем, у чему је имала и извјесну традицију. Са свршеном гимназијом уписивали су се ученици на све факултете. Други разлог је несхватање надлежних органа и заосталост средине да, поред Гимназије, може да опстане још једна стручна школа која би давала средње образовање; у овом случају пољопривредне стручњаке у средини гдје је пољопривреда главно занимање, а има и индустрију која се базира на пољопривредним производима.

Школске 1960/61. поново је у Бијелом Пољу основана Средња пољопривредна школа — општег смјера са трајањем од четири године. Она је укинута, међутим, школске 1962/63. Њен директор био је дипл. инж. Рајко Ћетковић, а професори који су те двије године предавали стручне предмете: Сулејман Меховић, дипл. инж. (хемију и агрикултурну хемију), дипл. инж. Мухарем Диздаревић (биологију и пидологију) и дипл. инж. Крсто Реџић (машине и метеорологију са климатологијом). Опште предмете предавали су професорски кадар Гимназије, и то: Боро Драгојевић, професор, Љубо Кнежевић, професор, Вукашин Рабреновић, Вучета Недовић, Божидар Кљајић и наставник Цавид Ламежовић.

Школа је била смјештена у старом интернату, а предавања су се изводила послеподне у просторијама раније Средње пољопривредне школе. Обука из стручних предмета извођена је на имању Станице за воћарство.

У кратком раздобљу од 1946. до 1963. оснивање су и укидане три пута пољопривредне школе у Бијелом Пољу. Полимље је најјачи пољопривредни рејон у Црној Гори и у њему би требало обавезно да постоји једна таква школа, па чак и виша, која би давала стручни кадар и за друге републике. Овдје би се могли изградити добри објекти за све три гране пољопривреде (сточарство, ратарство и воћарство са виноградарством), на којима би се, уз осталу наставу, могли обучавати ученици за добре стручњаке.